
ВЗГЛЯД В ПРОШЛОЕ LOOK TO THE PAST ЎТМИШГА НАЗАР

Абдухалимов Абдурахмон Абдумўминович,
Андижон давлат тиббиёт институти Ёшлар билан ишлаш,
маънавият ва маърифат бўлими бошлиғи

ИСТИҚЛОЛ ЙИЛЛАРИДА ВОДИЙ ВИЛОЯТЛАРИДАГИ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ МУАССАСАЛАРИ ФАОЛИЯТИ ТАРИХИДАН

<http://dx.doi.org/10.26739/2181-9599-2019-2-4>

ANNOTATION

Мақолада истиқлол йилларида водий вилоятларининг чекка ҳудудлари ва қишлоқларида соғлиқни сақлаш муассасалари, уларнинг бунёд этилиши, моддий-техник, лаборатория жиҳозлари ҳамда тиббий асбоб ускуналар билан таъминланиши баён қилинган. Соғлиқни сақлаш соҳасидаги даволаш муассасаларининг мутахассис кадрлар билан таъминланиши, уларнинг аҳолига тиббий хизмат кўрсатишдаги фаолияти ёритилган. Шунингдек, Фаргона водийсидаги чекка туманлардаги даволаш муассасалари, қишлоқ врачлик ва фельдшер-акушерлик пунктларидаги мавжуд муаммолар ҳамда уларнинг бартараф этиш борасида амалга оширилган ишлар архив материаллари ва керакли манбалар орқали таҳлил қилинган.

Калит сўзлар: Фаргона водийси, қишлоқ, соғлиқни сақлаш, тиббиёт муассасалари, поликлиника ва амбулатория, қишлоқ врачлик пунктлари, лаборатория жиҳозлари, тиббий асбоб-ускуналар.

Абдухалимов Абдурахман Абдумуминович,
Андижанский государственный медицинский институт,
заведующий отделом духовности и просвещения и по работе с
молодежью

ИЗ ИСТОРИИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ МЕДИЦИНСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ ВИЛОЯТОВ ДОЛИНЫ В ГОДЫ НЕЗАВИСИМОСТИ

АННОТАЦИЯ

В статье упоминаются медицинские учреждения в отдаленных районах и селах долинных регионов, их строительство, логистика, лабораторное оборудование и медицинское оборудование в годы независимости. Специалисты в области здравоохранения обеспечиваются персоналом, их медицинскими услугами. Кроме того, существующие проблемы в медицинских учреждениях Ферганской долины, сельских врачебных и акушерско-акушерских пунктах и их работа были проанализированы с помощью архивных материалов и необходимых отзывов.

Ключевые слова: Ферганская долина, село, здравоохранение, медицинские учреждения, поликлиники, сельские врачебные пункты, лабораторное оборудование, медицинское оборудование.

Abdulkhalimov Abdurakhman,
Andijan State Medical Institute Work with youth,
the head of the spirituality and enlightenment department

HISTORY OF PUBLIC HEALTH PROTECTION IN VALLEY REGIONS IN INSPECTION ANNOTATION

АННОТАЦИЯ

The article mentions health care facilities in remote areas and villages of the valley regions, their construction, logistics, laboratory equipment and medical equipment during independence years. Specialists in the field of health care are provided with personnel, their medical services. Also, the existing problems in the health care facilities in Fergana valley, rural medical and obstetrics-and-obstetrics stations, and their work have been analyzed through archival materials and necessary feedbacks.

Key words: Fergana valley, rural, health care, medical institutions, outpatient clinics, rural medical stations, laboratory equipment, medical equipment.

Ўзбекистон Республикаси Президенти ташаббуси билан ишлаб чиқилган 2017-2021 йилларда Ўзбекистон Республикасини ривожлантиришнинг бешта устувор йўналиши бўйича Ҳаракатлар стратегияси бугунги кунда ҳорижий етакчи экспертлар ва сиёсатчилар томонидан халқ равнақи, мамлакат тараққиёти йўлидаги муҳим дастур сифатида эътироф этилмоқда. Дарҳақиқат, Ҳаракатлар стратегиясида мамлакатимизни ривожлантириш йўлидаги янги қадамлар белгилаб берилган бўлиб, унда яқин келажакда ижтимоий ҳаётнинг барча бўғинларида туб ислохотларни амалга ошириш режалаштирилган.

Жумладан, "Ижтимоий соҳани ривожлантиришнинг устувор йўналишлари" деб номланган тўртинчи йўналишида тиббий соҳага эътибор қаратилиб, "аҳолига тиббий ва ижтимоий-тиббий хизмат кўрсатиш қулайлиги ҳамда сифатини оширишга, аҳоли ўртасида соғлом турмуш тарзини шакллантиришга, тиббиёт муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга йўналтирилган ҳолда соғлиқни сақлаш соҳасини, энг аввало, унинг дастлабки бўғинини, тез ва шошилинч тиббий ёрдам тизимини янада ислоҳ қилиш;

оила саломатлигини мустаҳкамлаш, оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, оналар ва болаларнинг сифатли тиббий хизматда фойдаланишни кенгайтириш, уларга ихтисослаштирилган ва юқори технологияларга асосланган тиббий ердан кўрсатиш, чақалоқлар ва болалар ўлимини камайтириш бўйича комплекс чоратadbирларни янада кенгроқ амалга ошириш;

аҳоли ўртасида касалланиш кўрсаткичлари пасайишини ва умр узайишини таъминлаш" каби муҳим вазифалар белгилаб берилган [1].

Юртимизда амалга оширилаётган кенг қўламдаги ислохотлар натижасида бугун инсон соғлиғи, унинг қадр-қиммати янада ортиб бормоқда. Шу ўринда тарихимизга назар ташласак, мустақилликнинг дастлабки йилларида ижтимоий соҳада, жумладан, соғлиқни сақлаш тизимидаги бир қатор муаммолар ва қийинчиликлар, уларни бартараф этиш юзасидан амалга оширилган ишлар ҳамда йўл қўйилган камчиликларни архив материаллари асосида таҳлил қилишимиз мумкин.

Водий вилоятларида истиқлол нафаси эсган илк даврлардан бошлаб бозор иқтисодиёти муносабати билан юзага келган қийинчиликларга қарамай салмоқли ишлар олиб борилган. Жумладан, Фарғона вилояти Кува ва Риштон туманларида

поликлиника, Тошлоқ туманида 60 ўринли шифохона, Қиргули ва Боғдод туманларида тиш даволаш поликлиникалари қурилиб, даволаш муассасалари моддий техника базасини мустаҳкамланган [2, Б.27].

Вилоят соғлиқни сақлаш бўлими бу муассасаларни моддий техника базасини яхшилаш йўлида ўтган 1,5 йил мобайнида 260 ўрин жойга эга бўлган 3-та замонавий шифохона (Тошлоқ туманида 100 ўринли, Фарғона туманида 60 ўринли, Кува туманида 100 ўринли). Бир сменада 1500 нафар бемор қабулига мўлжалланган 17 та поликлиника ва амбулаториялар битказилиб фойдаланишга тоширилди.

Қишлоқ жойлардаги тиббиёт муассасаларини мутахассислар билан таъминланишини талаб даражасига етказиш учун 1992 йилда вилоят соғлиқни сақлаш бўлими ихтиёрига жўнатилган 366 нафар врачдан 257 нафарига (70 фоиз) ишлаш учун қишлоқ жойларидаги даволаш-профилактика муассасаларига йўлланма берилди. Бундан ташқари 135 та қишлоқ врачлик амбулаторияларининг бош врачлари лавозимлари қисқартирилиб, улар бевосита даволаш ишига қайтарилди. Натижада қишлоқ аҳолисининг врачлар билан таъминланиши 10 фоизга яхшиланди [3, Б.20].

Вилоят соғлиқни сақлаш бўлими томонидан бюджетдаги танқисликни қоплаш учун шифохоналар тузилишини қайтадан кўриб чиқиб, 716 та ўрин-жойларни ихтисослаштирди. 2011 та ўрнн-жойга эга бўлган кундузги шифохоналар ташкил қилинди. Ишламаётган ўрин жойлар хисобидан 522 та ўрин жой қисқартирилди. Бунинг натижасида 60 миллион сўмдан кўпроқ маблағ иқтисод қилиниб, бюджетдаги танқисликни қоплаш учун ишлатилди [4, Б.23].

1992 йилда ана шу даволаш муассасаларининг моддий-техника базасини мустаҳкамлашга 40 миллион 200 минг сўм маблағ сарфланди. Бундан ташқари 9 миллион 250 минг сўмлик тиббиёт асбоб-усқунлари сотиб олинди.

Мазкур даврда аҳоли саломатлигини муҳофаза қилиш йўлида кўплаб амалий натижаларга эришилган бўлсада, баъзи жойларда бу борадаги маъсулиятсизлик натижасида айрим камчиликларга ҳам йўл қўйилган. Бунга фуқаролар томонидан билдирилган кўплаб эътирозлар мисол бўла олади.

Жумладан, 1992 йилда Фарғона вилояти Сўх туманидаги кардиология санаторийси, Тошлоқ туманидаги тўғриқхона, Фарғона шаҳридаги болалар шифохонаси ва бошқа зарурий объектларнинг қурилиши ўз вақтида ниҳоясига етказилмаган [3, Б.27].

1993 йил якунларига кўра кейинги 1,5 йил ичида Олтиариқ туманида бирорта ҳам қишлоқ врачлик амбулаторияси ёки фельдшер-акушерлик пункти қурилмаган. Учкўприк туманида 3 йилдан буён замонавий юқумли касалликлар шифохонаси қурилиши ҳал бўлмаётганлигини кўрсатиб ўтиш керак[4, 20.Б].

Бу даврдаги қийин иқтисодий шароитга қарамай Андижон вилоятида даволаш муассасаларининг капитал қурилишига ҳам катта эътибор берилди. Жумладан, 1994 йил учун капитал қурилишга 2 миллиард 200 миллион сўм маблағ ажратилган. Йил давомида Қўрғонтепа туманида 600 қатновли поликлиника, Пахтаобод туманида 150 ўринга мўлжалланган туман касалхонаси, Хонобод шаҳрида 60 ўринли шифохона, 150 қатновли поликлиника, Избоскан туманида 150 ўринли юқумли касалликлар шифохонаси ва туман санитария эпидемиология станцияси биноси қурилиши давом этган [4, Б.57].

1995 йил ҳолатига Андижон вилоятидаги мавжуд 2537 та фельдшерлик-акушерлик пунктларидан 64 таси лойиҳа асосида қурилган бўлиб қолганлари

мослаштирилган биноларда жойлашган. Тиббий асбоб-анжомлар билан 65 фоизи таъминланган, ammo эҳтиёт қисмларнинг йўқлиги туфайли 50 фоизи ишлатилган, холос [6, Б.8].

Фаргона вилоятида даволаш профилактика муассасаларининг моддий техника базасини яхшилаш мақсадида кейинги 3 йилда 815 ўрин-жойга эга бўлган замонавий шифохоналар, 324 беморни қабул қилиш имкониятига эга бўлган амбулатория ва поликлиникалар, 2 санитария-эпидемиологик станциялари, ҳамда 160 ўринли гўдаклар ва болалар уйи фойдаланишга топширилди.

Тошлоқ туманида 60 ўринли участка шифохонаси, Бешарик туманида 120 ўринли оналар-болалар санаторияси, Фаргона шаҳрида вилоят тугруқхонаси қошида 6 ўринли реанимация бўлими, 40 креслолик вилоят болалар стоматология поликлиникаси, 200 ўринли вилоят болалар шифохонаси очилди. Ушбу муассасаларни замонавий тиббиёт асбоб-ускуналари билан ўз вақтида жиҳозлаш мақсадида айирбошлаш учун олинаётган саноат ҳом-ашёлари ва тиббиёт пахтаси хисобига Мустақил ҳамдўстлик давлатларининг тиббиёт ускуналари заводларидан стоматологик, физиотерапевтик, рентген-диагностик, нафас аппаратлари каби замонавий 388 турдаги 1 миллиард 336 минг сўм-купонли ҳамда 316000 долларлик ҳорижий тиббий асбоб-ускуналар олиб келинди [5, Б.27].

1995 йил Андижон вилояти Избоскан туманида санитария-эпидемиология станцияси биноси, Кўргонтёпа туманида 600 қатновга мўлжалланган марказий поликлиника, Марҳамат туманидаги профлактория бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Вилоятдаги мавжуд 133 та қишлоқ врачлик амбулаторияси ёки 65,5 фоизи лойиҳа асосида қурилиб шарт-шароитлар яратилган, шулардан 92 таси ёки 68,5 фоизи тоза ичимлик суви, 32 таси ёки 24 фоизи телефон аппаратлари билан таъминланган [6. Б.7,8].

1996 йилда амбулатория-поликлиника муассасалардаги кундузги шифохоналар сони 167 тага етиб, (1994-йил 155 та) улардаги ўринлар сони 1243 тага (1994-йил 1157 та) ёки, 86 та шифо ўринга кўпайган. Уларда 32156 нафар беморлар, шу жумладан 12557 нафар болалар даволанди. Стационардаги кундузги ўринлар сони 1285 тага етиб, (1994- йил 1227 та) бу ўринларда 18360 нафар беморлар даволандилар.

Бу даврда ёқилги ва транспорт воситалари етишмовчилигига қарамасдан тез тиббий ёрдам хизмати бир меъёрда хизмат қилиб келди. 1995-йил давомида тез тиббий ёрдамга келган қақирувлвр сони 481903 та бўлиб, 552164 нафар шахсларга биринчи ёрдам кўрсатилган [7, Б.28].

1996 йил 21 майда Вазирлар Маҳкамаси 182 - сонли "2000-йилгача бўлган даврда Ўзбекистон Республикаси қишлоқ ижтимоий структурасини ривожлантириш дастури тўғрисида"ги қарорни ишлаб чиқди.

Бу қарор қишлоқдаги тиббий муассасалар тузилишини қайта кўриб чиқиш йўллари аниқ белгилаб берди.

Республика соғлиқни сақлаш вазирлиги шу қарор асосида қишлоқ жойларда фаолият кўрсатадиган янги тиббий муассаса-қишлоқ врачлик пункти лойиҳасини ишлаб чиқди. Қишлоқ врачлик пункти тиббий муассаса бўлиб, 20 хонадан иборат Шулардан функционал диагностика хонаси, муолажа хонаси, физиотерапия бўлими, болалар ва оналар бўлими, аптека, кундузги шифохона, эмлаш хонаси, лаборатория ва бошқа ёрдамчи хоналар мавжуддир. Албатта қишлоқларда шундай

тиббий муассасанинг ташкилланиши қишлоқ фуқароларининг ўз вақтида саломатлигини текширтириш, профилактика ишларини ўтказиш ҳамда бирламчи малакали ҳақимлик тиббий ёрдамни олиш учун имкон яратди. Бундан ташқари бу муассасада аптеканинг борлиги беморларни қишлоқ врачлик пунктдан чиқмасдан дори сотиб олиш имконини беради.

1996 йил 31 майда вилоят ҳокимининг 122 - қарори билан 1996 йилда қурилиши керак бўлган 4 та қишлоқ врачлик пунктини қурилиш жойларни (Оҳунбобоев тумани "Намуна" жамоа хўжалигида, Сўҳ тумани Сариканда қишлоғида, Фурқат тумани Навбаҳор қишлоғида Ёзевон тумани Навоий номли жамоа хўжалигида) ҳамда врачлик пунктига айлантирилиши керак бўлган 13 та бирламчи тиббий муассасалар Олтиариқ, Бувайда, Фарғона, Бешариқ, Тошлоқ, Боғдод, Ўзбекистон туманларида 7 та СВА ни Бешариқ, Қува, Учқўприк, Дангара, Риштон туманларида ҳамда Қувасой шаҳрида 6 та ФАП ни қишлоқ врачлик пунктига айлантирилди.

1996 йил якунига кўра Фарғона вилояти қишлоқ аҳолисига кўрсатилаётган тиббий ёрдам даражаси, шаҳар фуқаролари олаётган тиббий ёрдам даражасида бўлмаган. Бунинг асосий сабаблари биринчидан қишлоқ аҳолисининг 60 фоиздан ортиғи бирламчи тиббий ёрдамни фельдшер акушерлик пунктларида ўрта тиббиёт ҳодими томонидан олганлиги, иккинчидан қишлоқдаги бирламчи тиббий муассасаларнинг 56 фоиздан ортиғи мослаштирилган биноларда жойлаштирилганлигида бўлган. Шунингдек, фельдшер акушерлик пунктларининг 50 фоизида телефон алоқаси, 37 фоизида мўзлатгич бўлмаган, 55 фоизи эса водопровод ичимлик суви билан таъминланмаган [8, Б.7,8].

Вилоятда 1997 йили янгидан қурилиши зарур бўлган 9 та қишлоқ ҳақимлик пунктини фақатгина 1 таси қурилган. Бирламчи тиббий муассаса бўлмиш 7 та фельдшер-акушерлик пунктларидан қишлоқ ҳақимлик пунктлари ташкиллаш қониқарсиз ахволда бўлган.

Вазирлар Маҳкамасининг 182 қарори асосида Фарғона вилоятида 1996-2000 йиллар давомида жами бўлиб қишлоқ аҳолисига 60 та тиббий муассасалар қурилиши режалаштирилган. 20 та бирламчи тиббий муассаса (ФАП ва қишлоқ ҳақимлик амбулатория)лари ўрнида ва 40 та янгитдан врачлик пунктларини қурилиши, шулар жумласидандир [9, Б.7,8].

Вилоят соғлиқни сақлаш тизимида 1999 йил давомида 70 та шифохона, 287 мустақил амбулатория-поликлиника муассасалари, 4 туғруқ уйи, 83 та қишлоқ врачлик амбулаторияси, 124 та қишлоқ врачлик пункти фаолият кўрсатган [10, Б.24].

1997 йилда Андижон вилоятида мавжуд 18 минг ўринли 98 та тиббиёт-профилактика муассасалари аҳолига хизмат қилган. Янги шифохоналарни қуриш, фойдаланилаётганларини таъмирлаш эвазига уларнинг хизмат кўрсатиш қобилияти оширилган. Мазкур даврда ҳар 10 минг аҳоли хисобига 79,8 ўрин тўғри келган. Амбулатория-поликлиника муассасаларининг қуввати эса ҳар 10 минг аҳоли хисобига бир сменада 149,8 та қатновдан иборат бўлган [11, Б.29].

Бу тиббий муассасаларда 6233 та врач, 21891 та ўрта тиббий ҳодимлар аҳолига малакали хизмат қилганлар. Ҳар 10000 аҳолини врачлар билан таъминланиши 28,5 фоиз ўрта тиббиёт ҳодимлари билан таъминланиши эса 100 фоизни ташкил этган.

2000 йил 1 январь ҳолатига Наманган вилояти аҳолиси 1930200 кишини ташкил этиб, (1998 йилда эса 1895500 киши эди) ўтган йилга нисбатан 34700 кишига ёки 1,8 фоизга кўпайган. Вилоят асосан қишлоқ хужалигига мослашган бўлиб, аҳолининг асосий қисми 1200000 киши ёки 62,2 фоизи қишлоқ жойларида яшаган. Вилоят аҳолисига 11064 ўринга эга бўлган 111 та шифохона (улардан 10 та шаҳар, 16 вилоят, 11 марказий туман шифохоналари, 3 та туман шифохоналари, 11 та юқумли касалликлар шифохоналари, 9 та силга қарши кўраш диспансерлари, 6 та тери-таносил касалликлари диспансерлари ва бошқалар) хизмат кўрсатган [12, Б.33].

Вилоятда 2002 йил 1 январь ҳолатига 1991900 нафар аҳоли (2000 йилда 1959200) истиқомат қилган. Умумий аҳолининг 999100 (50,2 фоиз) нафарини эркаклар, 992800 (49,8 фоиз) нафарини аёллар (2000 йилда эркаклар 980800 нафар ёки 50,1 фоиз, аёллар 978400 нафар ёки 49,9 фоиз) ташкил қилиб, жами аёлларнинг 461662 (23,2 фоиз) нафари репродуктив ёшдаги аёллар ҳисобланган.

14 ёшгача бўлган болалар 748800 нафар (37,6 фоиз) шундан 1 ёшгача бўлган болалар 40180 нафарини ташкил этган [13, Б.49].

Вилоят аҳолисига тиббий хизмат кўрсатиш 21 та вилоят, 12 та шаҳар, 11 та туман марказий шифохоналари, 3 та туман шифохоналари, 33 та қишлоқ ҳудудий шифохоналари шунингдек уларнинг таркибидаги амбулаториялар билан, 120 та ҚВП, 3 та шаҳар врачлик пунктлари, 27 та қишлоқ врачлик амбулаториялари томонидан ва 3 та туғруқхона, 9 та силга қарши кўраш диспансерлари, 7 та тери-таносил касалликлари диспансери, 12 та стоматология поликлиникаси, вилоят шошилинч тиббий ёрдам илмий маркази ва унинг 10 та туманлардаги бўлимлари, 2 та тиббий тез ёрдам станциялари ва унинг 14 та туман бўлимлари, 14 та Давлат санитария эпидемиология нazorати ҳамда 13 та саломатлик марказлари, 14 та дезинфекция станциялари, 1 та махсус болалар уйи 3 та махсус болалар боғчаси, 175 та фельдшер-акушерлик пунктлари каби муассасалар томонидан амалга оширилган.

Поликлиникаларга қатнов 2000 йилга нисбатан (16 миллион 047 минг) 2001 йилда (17 миллион 348 минг) 1 миллион 300 минг 800 тага кўпайган бўлсада, Мингбулоқ туманида 23 мингга (626,0 - 603,0), Косонсой туманида 17,5 мингга (1056,1 - 1038,6), Поп туманида 3,0 мингга (1213,7 - 1210,7) камайган, аҳолининг амбулатория-поликлиникаларга 1 нафар кишига қатнови кўрсаткичи 8,7 дан 8,9 га ортган. Бу кўрсаткич Мингбулоқ ва Уйчи туманларида 6,9, Наманган туманида 6,4, Норин туманида 7,1, Турақўрғон туманида 7,2 ни ташкил этиб вилоят кўрсаткичидан паст бўлган.

157 та амбулатория-поликлиника муассасаларида 1607 ўринли кундузги шифохоналар ташкил этилган бўлиб, уларда 64489 нафар бемор шифо топган (2000 йил 152 муассаса, 1475 ўринда, 66225 бемор). Ўринлар бандлиги 321,1 кунга тўғри келган бўлса, беморларни ўртача ўринда бўлиши 8,0 кунга тўғри келган (2000 йилда 396,5 - 8,8). 310 та амбулатория - поликлиника муассасаларида ташкил этилган уйдаги шифохоналарда 87900 бемор шифо топган (2000 йилда 307 та муассаса 134700 бемор) [14. Б.50,52].

2010-2015 йилларда мамлакатимиздаги соғлиқни сақлаш йўналишидаги асосий кўрсаткичларни қйидаги жадвалда кўришимиз мумкин [16, С.96].

**Соғлиқни сақлашнинг асосий кўрсаткичлари республика миқёсда
(йил охирига)**

	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Барча муассасалардаги шифокорлар сони:						
<i>минг</i>	79,9	81,7	81,3	81,7	82,0	83,4
<i>10 000 аҳолига</i>	27,4	27,7	27,1	26,8	26,4	26,4
Барча муассасалардаги аёл шифокорлар сони:						
<i>минг</i>	41,2	43,2	42,7	42,9	42,7	43,1
<i>шифокорлар умумий сонига нисбатан физик ҳисобида</i>	51,6	52,9	52,5	52,5	52,1	51,6
Ўрта тиббиёт ходимлари сони:						
<i>минг киши</i>	310,2	319,7	324,6	327,4	332,4	336,4
<i>10 000 аҳолига</i>	106,5	108,2	108,2	107,4	107,2	106,5
	1158					
Шифохона муассасалари сони:		1181	1225	1128	1058	1071
Шифохонадаги ўринлар сони:						
<i>минг бирлик</i>	139,6	139,8	138,3	134,0	130,9	129,7
<i>10 000 аҳолига</i>	47,9	47,3	46,1	43,9	42,2	41,1
Амбулатория-поликлиника муассасалари сони	5993	6354	6389	6421	6054	6220
Амбулатория-поликлиника муассасаларининг қуввати, бир смнада катновлар сони, <i>минг</i>	422,5	423,7	424,3	418,5	406,7	407,0
	213	211	208	200	182	154
Диспансерлар сони						
Акушерлик-гинекология ҳоналари сони	2857	3041	3066	2766	2823	2752
Ҳомиладор ва туғадиган аёллар учун ўринлар сони:						
<i>минг</i>	19,9	19,7	19,3	18,7	18,1	17,6
<i>10 000 аёлга (15-49 ёш)</i>	24,0	23,4	22,7	21,8	20,9	20,2
Болалар поликлиникалари (бўлимлар) сони	2341	2402	2418	2315	2104	1997

Хулоса ўрнида шунни айтиш мумкинки, мустақиллик йилларида мамлакатимизда, жумладан водий вилоятларида ҳам соғлиқни сақлаш соҳасида ижобий ишлар олиб борилди. Янгидан-янги замонавий қишлоқ врачлик пунктлари қурилиб, моддий-техник, лаборатор жиҳозлар ва тиббий асбоб-ускуналар билан таъминланди. Чекка қишлоқлардаги соғлиқни сақлаш муассасаларида ҳам олий тоифали мутахассис врачларнинг фойдалияти йўлга қўйилди. Бир неча юз минглаб қишлоқ аҳолиси шу ернинг ўзида дардига шифо топдилар. Албатта, бу даврда соғлиқни сақлаш тизимида бир қатор муаммолар ҳам юзага келди. Бу соҳадаги мавжуд муаммоларни ва йўл қўйилган камчиликларни бартараф этишни ҳамда тиббиётга янгилликларни кенгроқ жалб қилишни бугун замоннинг ўзи талаб этмоқда.

Фойдаланилган манба ва адабиётлар рўйхати

1. Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича ҳаракатлар стратегияси тўғрисида. Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони Ўзбекистон Республикаси қонун ҳужжатлари тўплами, 2017 й., 6-сон, 70-модда
2. Фарғона вилояти давлат архиви (бундан кейин-ФВДА), 1220-жамғарма, 1-рўйхат, 5-ийғма жилд.
3. ФВДА, 1220-жамғарма, 1-рўйхат, 60-ийғма жилд.
4. Ўзбекистон Республикаси Президенти Администрацияси архиви Андижон вилояти бўлими (бундан кейин-ЎзРПАА АВБ), 4141-жамғарма, 4-рўйхат, 27-ийғма жилд.
5. ФВДА, 1220-жамғарма, 2-рўйхат, 6-ийғма жилд.
6. ЎзРПАА АВБ, 4141-жамғарма, 6-рўйхат, 29-ийғма жилд.
7. ЎзРПАА АВБ, 4141-жамғарма, 8-рўйхат, 34-ийғма жилд.
8. ФВДА, 1220-жамғарма, 2-рўйхат, 161-ийғма жилд.
9. ФВДА, 1220-жамғарма, 3-рўйхат, 6-ийғма жилд.
10. ЎзРПАА АВБ, 4141-жамғарма, 15-рўйхат, 178-ийғма жилд.
11. ЎзРПАА АВБ, 4141-жамғарма, 11-рўйхат, 34-ийғма жилд.
12. Наманган вилояти давлат архиви (бундан кейин-НВДА), 908-жамғарма, 1-рўйхат, 336-ийғма жилд.
13. НВДА, 908-жамғарма, 1-рўйхат, 460-ийғма жилд.
14. НВДА, 908-жамғарма, 1-рўйхат, 460-ийғма жилд.